

Lausuntopyyntö HE YO- ja AMK-lain muuttamiseksi

1. Lausunnonantaja:

Vastaajien määrä: 1

Lausunnonantajan nimi (organisaatio)	Lausunnon lähettäjä (henkilö)	Puhelinnumero	Sähköpostiosoite
Yliopistojen opetusalan liitto YLL	Seppo Sainio	040 86 55 479	seppo.sainio@helsinki.fi

Lausunnonantaja

2. Tampere3

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	1	2

3. Mitä hyötyjä yhdistymisellä saavutettaisiin? Liittyykö yhdistymiseen uhkia?

Vastaajien määrä: 1

- Tampereella voidaan toisaalta luoda Tampere3:a laajempaakin osaamiskeskittymää, jossa yliopisto(t) ja TAMK ovat mukana.

Opetusyhteistyötä koskeva lainsäädäntö tulee irrottaa Tampere3:a koskevasta lainsäädännöstä.

Opintotarjontaa ja poikkitieteisyyttä voidaan niin Tampereella kuin muillakin paikkakunnilla lisätä sekoittamatta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opetusta elimellisesti toisiinsa. Korkeakouluvisio tulee saada valmiiksi ennen opetusyhteistyöstä säätämistä.

Kahden yliopiston yhdistyminen yhdeksi ei sinänsä ole ongelmallista, mutta säätiömalli etäännyttää henkilöstöä entisestään päätöksenteosta, vaikka tarve osallistaa ja lisätä henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia on laajalti tunnistettu.

Koko korkeakouluja koskevan lainsäädännön muuttaminen Tampere3:n vuoksi on tarpeetonta ja ylimitoitettua. Tampereella voidaan tehdä joustavat ja juoheat hyväksi lukemisen käytännöt. Tämä tarkoittaisi aidosti opiskelijoiden valinnanmahdollisuuksia lisääntymistä ja opiskelijälähtöisyyttä. Näitä ei käytännössä paranneta tarjoamalla opetus vain yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Tähänhän ollaan menossa, kun tavoitteena on karsia opetuksessa päällekkäisyyttä (S. 27). Onko yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen antama koulutus oikeasti päällekkäistä, ovatko tavoitteet samat?

Esim. teknisillä aloilla yliopistojen ja amkien välillä lienee yhteistäkin substanssia, mutta lainsäädäntöuudistuksen mittakaava jättää korkeakoulujärjestelmän vapaaseen kelluntaan.

Uhkana on työehtosopimusten erojen hyödyntäminen säästämistarkoituksessa: ammattikorkeakoulussa voidaan opettaa enemmän kuin yliopistossa. Jos opetusta toteutetaan yliopisto-opetuksen näkökulmasta nykyistä enemmän, vähennetään kohtuuttomasti aikaa opetuksen valmistelusta, arvioinnista, ohjauksesta, todennäköisesti erityisesti opetuksen tutkimusperustaisuudesta. On todennäköistä, että kikkailu opettajien palvelusuhteen ehdoilla alkaa esitetyn lainsäädännön voimaantulon jälkeen. Esim. LUT:n kielikeskuksen opetuksen hankkimista Saimialta perusteltiin nimenomaan suuremmilla opetusmäärillä ja siitä syntyvällä kustannussäästöllä.

Esitys on kyseenalainen myös tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapauden näkökulmasta. Esimerkiksi yliopisto-opetuksen järjestäminen ammattikorkeakoulussa saattaa käytännössä estää opetusalaan kuuluvan, opetukseen linkittyvän perustutkimuksen tekemistä. Miten silloin taataan tieteen tekemisen vapaus? Huom! Yliopistolaki 32 § 3 mom: Työnantaja ei saa menetellä työsuhteessa tavalla, joka voi vaarantaa 6 §:n mukaista tutkimuksen, taiteen tai opetuksen vapautta.

Esityksessä puhutaan ristiriitaisesti opiskelijoiden itse rakentamista opintopoluista (s. 25), vaikka tarkoitus on nimenomaan karsia tarjontaa ja pakottaa yliopiston ja ammattikorkeakoulun opiskelijat samoille opintojaksoille.

4. Pidätkö ehdotusta siirtymän toteuttamistavasta (voimaanpanolaki) kannatettavana?

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	1	2

5. Muutosehdotukseenne voimaanpanolain säännöksiin ja perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- Tampere3:a koskeva lainsäädäntö tulee irrottaa opetusyhteistyötä koskevasta lainsäädännöstä.

Mikäli opetusyhteistyöstä säädettäisiin jo nyt, vastoin näkemystämme, tulee korkeakoulun koulutusvastuun mukainen ydinosaamisalueen opetus ja koulutus toteuttaa asianomaisessa korkeakoulussa. Opetusyhteistyön osalta tulee ottaa huomioon, että kaikella annettavalla opetuksella tulee olla ammatti- tai alaspesifiset tavoitteet. Yliopistolain 7 a § 2 mom ja ammattikorkeakoululain 8 a § 2 mom tulee täsmentää tältä osin seuraavasti: Opetusyhteistyötä tulee rajata siltä osin, että koulutusvastuun mukaisen ydinosaamisalueen ja sen koulutuksen on löydettävä siitä korkeakoulusta, jolle koulutusvastuu on myönnetty.

"Yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsevat x-yliopiston ensimmäisen hallituksen ja päättävät sen toimikaudesta." Ei näin, vaan hallitus on valittava yliopistojen johtosäännöissä määritellyllä tavalla: yliopistokollegion ja monijäsenisen hallintoelimen toimesta ja vaalien kautta.

6. Opetusyhteistyö

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	1	0	1	2

7. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys ohjaa epäsuorasti yhdenmukaistamaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen osaamistavoitteita, sillä näin voidaan yrittää saavuttaa kustannussäästöjä. Amk- ja yo-tutkintojen osaamistavoitteiden yhdenmukaistaminen on todellinen uhka työelämään tuotettavan monipuolisen osaamisen näkökulmasta.

"Osaamiskokonaisuuksien osaamistavoitteiden pitää olennaiselta osin vastata toisiaan" on niin väljä kirjaus, että sen sisälle mahtuu lähes mitä vain. Mitään todellista seurantaa muuten kuin tulosneuvottelujen yhteydessä tai mitään kriteereitä ei ilmeisesti ole tarkoitus asettaa? Korkeakoulujärjestelmä voi näyttää 10 vuoden kuluttua sekavalta kokoelmalta tutkintoja, joista on päätetty muiden kriteerien kuin esimerkiksi tieteellisen ja taiteellisen sivistyksen tai työmarkkinoille tuotettavan osaamisen näkökulmasta. Onko opetus tuolloin todella laadukkaampaa näiden lakimuutosten jäljiltä?

Opetusyhteistyön avaamisella suunnitellussa mittakaavassa syntyy ajan mittaan hallitsematonta vahinkoa korkeakoulujärjestelmälle. Ministeriö eikä kukaan muukaan pysty valvomaan eri puolella syntyviä "virityksiä", etenkin kun opetusyhteistyölle ei esitetä mitään laadullisia kriteereitä.

Määrittely siitä, että "Yliopiston tulee antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse", on mielivaltainen luku: mikään mitkään kriteerit täyttävä tutkimus ei osoita että juuri tuo olisi turvallinen raja. Luku on aivan liian suuri – oheen on liitettävä laadullisia kriteereitä, jos lakia viedään eteenpäin.

Oletus opetuksen laadun ja kansainvälisyyden parantumisesta ei myöskään perustu mihinkään, kuten esityksessä (sivu 36 ylhäällä) todetaan: "On myös mahdollista, että opetus joissakin tapauksissa etäännyisi tutkinnon myöntävän yliopiston tutkimuksesta, muuttuisi yksilöllisestä opetuksesta massaopetukseksi tai johtaisi opetuksen hankkimiseen sieltä, mistä se halvimalla saa." On lisäksi täysi harhaluulo esittää, että opettaja- ja tutkijakunta voisi vaikuttaa korkeakoulujen sisäisiin päätöksiin päätöksentekomenettelyssä. Esitys tekee henkilöstöstä entistä enemmän pelinappulan johtajavaltaisessa järjestelmässä, nyt myös työsuhteen ja opetuksen ulkoistamisen osalta.

Esityksessä todetaan (s. 25), että "Opetusta hankkiva korkeakoulu vastaisi edelleen tutkintoihinsa sisältyvän opetuksen sisällöstä ja laadusta." Miten tämän on tarkoitus käytännössä tapahtua? Tässä laitetaan pukki kaalimaan vartijaksi.

Kun katsotaan "pilottiin" Lappeenrannassa, voidaan kysyä, miten kielten ja viestinnän opetuksen laadun on tarkoitus parantua yliopistossa?

Mikäli kustannussäästöjä syntyy, yliopistolla ei ole mitään velvoitetta parantaa niillä opetuksen laatua, vaan säästöjä voidaan käyttää myös "tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan edistämiseen sekä mahdollisiin uusiin strategisiin käyttökohteisiin (s. 27)". Uuden lainsäädännön nojalla voitaisiin jopa suhteellisesti vähentää opetushenkilöstön määrää.

Yliopiston opettajan työnkuvaan kuuluu olennaisesti myös tutkimus. Jos opetus nähdään vain irrallisena osasena, jonka voi ostaa esim. kustannustehokkuuden perusteella, se ei enää linkity samalla tavalla yliopistollisen tiedeyhteisön toimintaan. Tälle ei pidä avata porttia.

On totta, että voimavaroja tarvitaan pysyviin tutkimustehtäviin ja opetuksen sekä sen tutkimusperustaisuuden (opettajien tekemä tutkimus) vahvistamiseen.

Opetusresurssia voi kuitenkin vapautua vain, jos opetetaan entistä suurempia massoja, vähennetään ohjauksen määrää eikä kuitenkaan lisätä valinnaisuutta. Valinnaisuuttahan Tampere3:ssa ei olla lisäämässä.

Näkeekö lainsäätäjä, että verkko- ja monimuoto-opetus vähentää tarvittavan opetushenkilöstön määrää? Tämä

on äärimmäisen huolestuttava signaali. S. 33: "Opetushenkilöstön tarpeeseen voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa opetusyhteistyön lisäksi muun muassa verkkopohjaisen opetuksen ja monimuoto-opetuksen lisääntyminen." Sekoittaako lainsäätäjät itseopiskelun ja verkko- ja monimuoto-opetuksen toisiinsa? Ne eivät tutkimuksen mukaan vähennä opetushenkilöstön työmäärää, vaan lisäävät sitä.

S. 23: "Ammattikorkeakoulut ja yliopisto toimivat usein samoilla paikkakunnilla ja niiden henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja myös yksittäisten opintojaksojen osaamistavoitteet ovat monelta osin yhteneväiset." Kelpoisuusvaatimukset eivät ole yhteneväiset.

Esityksessä todetaan, että henkilöstövaikutuksia lienee tulossa erityisesti opetushenkilöstön osalta. On ristiriitaista esittää tätä taustaa vasten väitteitä opetuksen laadun parantamisesta. Esityksessä ennustetaan opetustyön vähenevän. Lain yhtenä seurauksena alkavan yt-kierroksen jälkeen pääpaino irtisanomisissa voi hyvin olla opetushenkilöstössä.

Esityksessä ikään kuin ennakoidaan jo seuraavaa askelta. Mitä lakiluonnoksessa haetaan kirjauksella, että Tampereen ammattikorkeakoulun henkilöstö säilyisi korkeakoulukokonaisuuden perustamisvaiheessa Tampereen ammattikorkeakoulun palveluksessa? Myös kielten opetuksen yhteistyön yhteydessä HE:ssä todettiin, ettei kyseisellä lailla tavoitella opetusyhteistyön laajempaa lisäystä.

Henkilöstön asemaan ei ole kiinnitetty minkäänlaista huomiota. Esitys lisää merkittävästi henkilöstön epävarmuutta oppialansa tulevaisuudesta sekä työsuhteista. Jo nykyiset leikkaukset ja uudelleen kohdistamiset strategisille aloille ovat jättäneet monet pienet oppialat tukalaan asemaan, kun tavoitteet ovat entisellään, mutta poistuvan henkilöstön tilalle ei voida paikata uusia opettajia ja tutkijoita.

8. Muutosehdotukseenne opetusyhteistyötä koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- Opetusyhteistyö tulisi rajata vain yliopistojen väliseksi ja ammattikorkeakoulujen väliseksi. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä voidaan kehittää hyväksi lukemisen käytäntöjä ja joustavia opintomahdollisuuksia, jopa -polkuja, kuitenkin niin, että yliopistotutkinto on mahdollista tehdä yliopistossa ja ammattikorkeakoulututkinto ammattikorkeakoulussa.

On säädettävä selkeästi, että opetusyhteistyö laajetessaan voi toteutua vain suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä. Yliopistolain 7 a § 2 mom ja ammattikorkeakoululain 8 a § 2 mom tulee täsmentää seuraavasti: ... yhteistyössä toisen suomalaisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta suomalaiselta korkeakoululta.

9. Koulutuksen siirto

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	0	0	1	1	3

10. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Vastaajien määrä: 1

- Henkilöstö joutuu kohtuuttomaan asemaan eikä henkilöstön suhteen ole määritetty mitään suojasäännöksiä tilanteessa, joissa yliopistoja palkitaan strategisella rahalla koulutusvastuiden siirroista. Tilanne on henkilöstön kannalta kuormittava samaan aikaan kun luottamus yliopistojen ylimpään johtoon on huolestuttavan alhaalla. Henkilöstön työsuhteturvaan pitäisi kiinnittää huomiota. Taustalla on myös suuri määräaikaisten työsuhteiden suhteellinen osuus perustehtävien hoitamisessa.

Henkilöstön asiantuntemuksen ohittaminen voi aiheuttaa vahinkoa. Esim. taiteellisen tutkimuksen ja tiedeyliopistossa tehtävän taiteiden tutkimuksen ero tuntuu olevan vaikea hahmottaa.

Koulutusvastuunmuutoksista korkeakouluilla on oltava selkeä velvoite käydä ennakoivasti keskustelua henkilöstön kanssa.

Koulutusvastuissa voi kannustaa nykyistä enemmän yhteistyön luomiseen yliopistojen välillä. Näin saataisiin turvattua myös pienten oppiaineiden ja niiden tutkimusprofiilin säilyminen useammassa yliopistossa.

Jatkuvat uudistukset ovat merkittävästi lisänneet yliopistotyöntekijöiden kuormittumista ja pelkoa työsuhteen päättymisestä. Korkeakoulukentän myllerrystä tulisi jossain vaiheessa myös rauhoittaa ja antaa aikaa olemassa olevien vahvuuksien kehittämiseksi.

11. Muutosehdotuksenne koulutuksen siirtoa koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Vastaajien määrä: 1

- YLL esittää parlamentaarisen seurantaryhmän perustamista valvomaan korkeakoulutuksen kehitystä osana koko koulutusjärjestelmää.

12. Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Vastaajien määrä: 1

	kyllä	ei	ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Lausunnonantajan näkemys	1	0	0	1	1

13. Mitä hyötyjä ja haittoja säännöksestä seuraisi?

Vastaajien määrä: 1

- Opiskelijoiden oikeusturva paranisi.

14. Muutosehdotukseen ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevaan säännösluonnokseen ja sen perusteluihin:

Ei vastauksia.

15. Muuta lausuttavaa ehdotuksesta

Vastaajien määrä: 1

- Korkeakouluvisiotyön tulee valmistua ennen tämän mittakaavan lainsäädäntömuutosta!

Tampere3:a koskeva lainsäädäntö tulee erottaa omaksi kokonaisuudekseen ja opetusyhteistyö omakseen, koska opetusyhteistyö koskee koko korkeakoulujärjestelmää.

Uudistuksen seuranta: "Ruotsissa arviointipaneeli tarkastelee muun muassa henkilökunnan osaamista, korkeakoulun infrastruktuuria ja opetusjärjestelyitä". Suomessa ilmeisesti tarkoitus mennä "normaalin seurannan" eli tulosneuvottelujen kautta? Tämä ei riitä missään tapauksessa. LUT:n kielikeskuksen siirtäminen Saimiaan on esimerkki siitä, että mitään valvontaa ei tosiasiaassa ole päätöksentekovaiheessa. Laki ei takaa minkäänlaista ohjausta, seurantaa tai hyvän hallintotavan ehdotonta edellyttämistä. Jos lakimuutos vastoin näkemystämme etenee, on määritettävä seurantapisteitä eri aikajaksoille, mieluiten parlamentaarisen seurantaryhmän toimesta.

Korkeakoulujen oma määrittely siitä, missä sama/riittävä osaaminen, on riittämätön kriteeri opetuksen ulkoistamiselle.

Miten koulutusta toiselta ostava voi vastata laadusta, jos mitään laatukriteerejä ei ole olemassa?
Miten laadusta saa tietoa etukäteen, jos mitään laatumittareita ei ole olemassa?